

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012. Această traducere a fost efectuată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nu obligă Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea referințele cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul prezentului document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Notă informativă privind jurisprudența Curții nr. 110

Iulie 2008

Yumak și Sadak c. Turciei - 10226/03

Hotărâre din 8.7.2008 [MC]

Articolul 3 din Protocolul nr.1

Alegerea corpului legislativ

Libertatea de exprimare a Opiniei poporului

Obligația pentru partidele politice de a atinge pragul electoral de 10 % din voturile exprimate la nivel național pentru a putea fi reprezentate în Parlament:
neîncălcare

În fapt : Reclamanții s-au prezentat la alegerile legislative din noiembrie 2002 în calitate de candidați ai partidului politic DEHAP (Partidul Democrat al Poporului) într-o circumscripție electorală constituită dintr-un departament. În rezultatul alegerilor, partidul acestora a obținut aproximativ 45,95% din voturile exprimate în acest departament (sau 47449 voturi), dar au obținut la nivel național 6,22% din voturile exprimate. În conformitate cu Legea din 1983 privind alegerea deputaților, care prevedea că „partidele nu pot obține mandate în Adunarea Națională decât dacă au obținut 10% din voturile valabil exprimate la nivel național”, respectiv reclamanții nu au fost aleși în Adunarea Națională. Dintre cele trei mandate de deputat atribuite departamentului, două au revenit unui alt partid, care a acumulat 14,05% (sau 14460 voturi), și al treilea unui candidat independent, care a obținut 9,69% (sau 9914 voturi). Din cele 18 partide participante, doar două au reușit să treacă pragul de 10%, și astfel să obțină mandate în Parlament. Unul din ele, cu 34,26% de sufragii exprimate, a obținut 66% din mandate, altul a obținut 33% din mandate, cu 19,4% de voturi. Nouă candidați independenți au fost aleși. Adunarea Națională constituită în urma acestor rezultate, era cea mai puțin reprezentativă din momentul instaurării pluripartidismului. Partea din voturile neexercitate a atins aproape 45%, iar nivelul de abțineri a depășit limita de 20%.

În drept : Pragul electoral de 10% impus la nivel național partidelor politice pentru a obține reprezentare parlamentară constituie o ingerință în drepturile electorale ale reclamanților. Această măsură urmărește scopul legitim de a evita o fragmentare excesivă și nefuncțională a Parlamentului, și, prin urmare, de a ranforța stabilitatea guvernamentală. Această alegere a legislatorului național nu este contrară, în sine, articolului 3 din Protocolul nr. 1, care nu impune, în principiu, o obligație statelor membre de a crea un sistem electoral care să garanteze partidelor preponderent regionale o reprezentare parlamentară, indiferent de voturile obținute în alte părți ale țării. Cu toate acestea, o problemă s-ar pune dacă legislația pertinentă avea tendința să priveze asemenea partide de o reprezentare parlamentară. Acest prag electoral este cel mai înalt din toate cele adoptate de către statele membre ale Consiliului Europei. Doar trei alte state au optat pentru praguri electorale înalte (7 sau 8%). O treime dintre state impun un prag de 5%, iar treisprezece state au preferat un prag electoral și mai mic. Curtea observă totuși că efectele unui prag electoral pot să difere de la un stat la altul și diferite sisteme pot viza scopuri politice divergente, chiar antagoniste. Niciunul din aceste scopuri nu poate fi considerat în sine, derezonabil. Rolul pe care îl joacă pragurile electorale diferă, în special, în funcție de nivelul lor și de configurația partidelor în fiecare țară în parte. Un prag electoral mic elimină doar formațiunile politice foarte mici, ceea ce face mai dificilă constituirea unor majorități stabile, pe când în cazul unei fragmentări pronunțate a peisajului politic, un prag electoral ridicat duce la excluderea de la reprezentare a unei părți importante de alegători. Deși Curtea poate admite că un prag electoral de aproximativ 5% corespunde mai mult unei practici comune a statelor membre, ea nu ar putea să evalueze acest prag fără să țină cont de sistemul electoral din care acesta face parte, din perspectiva evoluției politice a țării. Din această cauză, Curtea consideră că trebuie să examineze garanțiile pe care le oferă sistemul în cauză pentru a-i evalua efectele. În ceea ce privește posibilitatea de a se prezenta în calitate de candidat independent, Curtea notează că în Turcia acești candidați sunt supuși unui anumit număr de restricții și condiții defavorabile în raport cu partidele politice. Totodată, acest mijloc de reprezentare nu este lipsit de efect în practică, așa cum s-a demonstrat, în special, la alegerile din 2007, în cadrul cărora absența unui prag electoral pentru candidații independenți a permis formațiunilor mici să obțină mandate. Situația este similară în ceea ce privește posibilitatea de a constitui o coaliție electorală cu alte formațiuni politice. Cu siguranță, în măsura în care, după alegerile din noiembrie 2002, în jur de 14,5 milioane de voturi exprimate nu au ajuns să fie reprezentate în Parlament, aceste strategii electorale nu pot avea decât un efect limitat. Totodată, alegerile din 2002 au avut loc într-un climat de criză, din mai multe motive (criză economică și politică, cutremure), iar insuficiența reprezentării observată la terminarea acestora, s-ar putea datora în parte contextului, și nu doar pragului electoral ridicat. Acestea sunt singurile alegeri, începând din 1983, în care partea voturilor care nu a obținut o reprezentare parlamentară, a fost atât de înaltă. În consecință, partidele politice care au fost vizate de pragul electoral au reușit, în practică, să dezvolte strategii care să le permită atenuarea unor efecte ale acestuia, chiar dacă aceste strategii sunt contrare unuia dintre scopurile vizate de acest prag electoral, și anume de a evita fragmentarea parlamentară. Curtea acordă de asemenea importanță și rolului Curții Constituționale. Activitatea acesteia care veghează la prevenirea unui prag electoral excesiv, asigurând un echilibru între principiile justei reprezentări a opțiunilor electoratului și a stabilității guvernamentale, constituie o garanție destinată să împiedice, prin efectul acestu prag, atingerea în substanță a dreptului protejat de articolul 3 din Protocolul nr. 1. În concluzie, Curtea consideră că, în general, un prag electoral de 10% pare să fie excesiv și subscris considerațiilor organelor Consiliului Europei, care preconizează micșorarea acestuia. Acest prag electoral forțează partidele politice să utilizeze strategii care nu contribuie la transparența procesului electoral. În speță, totuși, Curtea nu este convinsă că, având în vedere contextul

politic specific alegerilor în cauză și garanțiile care i-au circumscris efectele practice, pragul electoral de 10% criticat a avut ca efect încălcarea în substanță a drepturilor reclamanților, protejate de articolul 3 din Protocolul nr. 1.

Concluzie: neîncălcare (treisprezece voturi contra patru).

A se vedea hotărârea camerei în nota informativă nr. 93.

© **Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012**

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Această traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului fiduciar pentru drepturile omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Nu obligă Curtea, care, de altfel, nu își asumă răspunderea pentru calitatea acesteia. Traducerea poate fi descărcată din baza de date HUDOC a Curții Europene a Drepturilor Omului (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din oricare altă bază de date în care Curtea a făcut această traducere disponibilă. Poate fi reprodusă în scop necomercial, cu condiția ca titlul cauzei să fie citat în întregime, împreună cu referirea la dreptul de autor menționat anterior la Fondul fiduciar pentru drepturile omului. Dacă intenționați să utilizați vreun fragment din această traducere în scop comercial, vă rugăm să contactați publishing@echr.coe.int.

© **Council of Europe/ European Court of Human Rights, 2012**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© **Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012**

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.